

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofredactie: P. H. Schmitz S. J., Ignatius College Valkenburg (L.) Telef. 35. **Mederedacteurs:** Jos. Cremers, Hertogsingel 10, Maastricht; F. J. H. M. Eyck, Beek (L.); J. Pagnier, Alexander Battalaan, Maastricht.
Drukkerij v.h. Cl. Goffin, Nieuwstr. 9, Maastricht. Tel. 45.

Versijnt **Vrijdags** voor den eersten Woensdag der maand en wordt den Leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 3.60 per jaar, afzonderlijke nummers 30 cent. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Nieuwe leden. Redactie, Vriend, Gij zijt niet op de hoogte. — Verslag Maand. Verg. 3 December. — P. Hens, Avifauna van Limburg (vervolg). — G. H. Waage, Boekbespreking, — H. Dettmer S. J., Nachtrag. — Errata in No. 11. — Alfabetische naamljst van Limburgsche vogelsoorten, tot nu toe in de „Avifauna” behandeld.

NIEUWE LEDEN.

Prof. Dr. Jos. Assmuth S. J., Fordham University, New York city, U. S. A.; A. Koster-mans, Grootc Gracht 81, Maastricht; Dr. C. J. v. d. Klaauw, Conservator, Rijks-Universiteit, Leiden.

VRIEND, GIJ ZIJT NIET OP DE HOOGTE!

Reeds meermalen in den loop van dit jaar heeft de Limburger Koerier gemeend, een nadrukkelijk protest tegen het Natuurh. Maandblad en andere wetenschappelijke tijdschriften te moeten laten hooren, omdat ze artikelen in vreemde talen toelaten. Zijn eerste protest — in Juni ongeveer — lieten we onbeantwoord, omdat we meenden op deze wijze aan onze overtuiging van de onhoudbaarheid van de tegen ons ingebrachte beschuldigingen het best uitdrukking te kunnen geven. Ook op zijn tweeden aanval hebben we gezwezen, ofschoon daarin erg bekrompen opvattingen geuit werden, die tot een scherpen tegenstand eigenlijk wel moesten uitlokken. Maar ons antwoord zou juist gekomen zijn in den tijd, dat de hoofdredacteur van den L. K. zijn jubilé vierde, en we konden het niet van ons verkrijgen, dit feest door eene polemiek, hoe berechtigd dan ook, te storen.

Onze stille hoop, dat de L. K. ons nu ook van zijn kant met rust zou laten, werd teleurgesteld.

In Nr 284 v. Woensdag 3 Dec. l.l. neemt hij met alle beslistheid zijn protest weer op en brengt daarmee al zijn vroegere niet te rechtvaardigen onhebbelijke verwijten weer te berde.

Wie weet hoe dikwijls onze collega van de Wolfstraat te Maastricht in de toekomst nog op zijn krijgstrompet blaast, als we hem nu niet eindelijk eens op vriendschappelijken toon

over zijn verkeerde opvatting inlichten.

In ons program-artikel „Ter inleiding” in 't Januari-nummer van het Natuurh. Maandblad 1924 kondigden wij aan, dat het Maandbl. een wetenschappelijk tijdschrift zou zijn. „Zooals vroeger het Jaarboek, stelt nu het Nat. Maandbl. zijn kolommen beschikbaar voor geleerde bijdragen van elken aard.... Lang of kort, in het Nederlandsch of — wanneer dit in 't belang der internationale wetenschap noodig mocht zijn — in het Hoogduitsch en in het Fransch zijn waardevolle opstellen bij de Redactie steeds welkom” (blz. 1).

Wij hebben daarmee dus reeds aangeduid, waarom we van tijd tot tijd bijdragen in vreemde talen — notabene alleen in Fransch en Duitsch, die ieder Limburger kent — willen opnemen: in het belang der internationale wetenschap.

De L. K. wil ons dat echter verbieden.

Het lijkt er naar, zegt hij, „alsof onze Nederlandsche taal niet goed genoeg meer is voor de behandeling van wetenschappelijke onderwerpen.... Moeten we intellectueel zachtjes aan bij vreemde culturen worden ingelijfd? Waarom kan onze Nederlandsche wetenschap, die er toch zijn mag.... ook naar den vorm haar zelfstandigheid en zelfbewustzijn niet handhaven.”

Het spreekt vanzelf — en de Redactie van het Natuurh. Maandblad weet dit, bescheiden uitgedrukt, bijna zoo goed als de L. K. — dat de rijke in alle opzichten hoog ontwikkelde Nederlandsche taal voor wetenschappelijke onderwerpen even geschikt is als de talen der groote Europeesche naties. Een Nederlander, die uit minachting voor of uit onvoldoende kennis van zijn moedertaal in een wetenschappelijk werk zich van een vreemde taal zou bedienen, moest zich inderdaad schamen en verdiende de verwijten van den L. K. ten volle.

Daarmee is echter nog lang niet gezegd, dat er geen omstandigheden kunnen zijn, waarin het voor een Nederlander beter is, een vreemde taal te gebruiken.

De Wetenschap droeg steeds een internationaal karakter, kent ook heden nog, niettegenstaande alle politieke tegenstellingen geen nationale grenzen. Ieder geleerde, die op de hoogte wil blijven van zijn vak, is wel gedwongen, steeds en in den kortst mogelijken tijd elken vooruitgang, alle ontdekkingen te leeren kennen, die, in welk land ter wereld ook, op het gebied van zijn speciaalstudie gemaakt worden. Men behoeft er nu niet lang over na te denken om in te zien, dat dit glad onmogelijk wordt gemaakt, wanneer iedereen, uit nationale beweegredenen, zich principieel in alle wetenschappelijke mededeelingen uitsluitend van zijn moedertaal wilde bedienen. Dan moest eenvoudig ieder geleerde alle cultuurtalen leeren, om vandaag een Russisch, morgen een Portugeesch, overmorgen een Japansch opstel of boek — liefst nog in Japansche „haken“! — te kunnen lezen!!

De L. K. heeft hieraan wel niet gedacht; op zijn redactie-tafel verdwalen dan ook zoo licht geen Japansche hieroglyphen. Wanneer hem echter op een goeie dag z'n medewerkers of z'n telegraafagenturen de nieuwsberichten enz., die hij voor zijn dagelijksche uitgaven noodig heeft, 's morgens in het Tsjechisch, 's middags in het Zweedsch en 's avonds in het Hongaarsch, en voor de variatie den volgende dag in het Catalaansch, het Ierssch, het Finsch en het Bulgaarsch zouden mededeelen, ik geloof, hij zou spoedig de hooge waarde van een internationale eenheidstaal ook voor zijn vak leeren befeffen!

De eenheidstaal der geleerden was vroeger, zooals bekend is, het Latijn. Door den achteruitgang van de humanistische vorming — ook tegen het Latijn is de L. K. opgetreden, zeer tot onze verbazing! — is dit niet zoo kunnen blijven en was men gedwongen een uitweg te zoeken, om aan de meer dan Babylonische spraakverwarring in de wetenschappelijke literatuur te ontkomen. Volapuk en Esperanto zijn geen kwaad idee (over 100 jaar zal het Natuurh. Maandblad met of zonder permissie van den L. K., als we allebei dan nog bestaan, hoogstwaarschijnlijk voor driekwart in Esperanto verschijnen!) maar voorloopig is daarmee niets aan te vangen. De Zoologen nu hebben zich, reeds lang voor den oorlog, op hun internationale congressen op 5 hoofdtalen vastgelegd: Latijn, Duitsch, Engelsch, Fransch en Italiaansch, en drongen er zeer op aan, dat tenminste de origineelbeschrijvingen van de nieuw ontdekte diersoorten in een van deze 5 congrestartalen zouden gepubliceerd worden. Het ligt voor de hand, dat bij die regeling de Duitsch-, Fransch- enz. spreken op de overigen een

voorsprong hebben, n.l. dat zij zelf in hun moedertaal kunnen schrijven. Gaarne had men dit allen gegund; dat kon echter niet; daarom verschaften men dit voordeel aan zooveel mogelijk. De vertegenwoordigers der kleinere naties, maar ook de Russen en Japanners toonden zich bereid aan de hoogere algemeene cultuur-interessen een offer te brengen. Juist de Hollandsche geleerden hebben het belang hiervan bijzonder goed begrepen en met zeer weinig uitzonderingen voor hunne beschrijvingen geen Hollandsch gebruikt — de geheele wereld is hun daarvoor dankbaar.

Als de L. K. zich de moeite wil geven, de 12 afleveringen van het Natuurh. Maandbl. nog eens na te slaan, zal hij vinden, dat juist de door hem becritiseerde artikelen dergelijke origineelbeschrijvingen van nieuwe genera en species van het dierenrijk bevatten. Ze zijn bovendien zonder uitzondering van buitenlanders, en de L. K. zal, na het boven uiteengezette, wel begrijpen, dat zijn eisch, dat buitenlandsche medewerkers hunne bijdragen „uit beleefdheid“ in het Nederlandsch dienden te vertalen of te laten vertalen, dubbel onhoudbaar is. Hoe zou het Natuurh. Maandbl. zoo iets kunnen vergen, waar de beste binnen- en buitenlandsche tijdschriften bijdragen in alle congrestartalen zonder het minste bezwaar aanvaarden! Laat de L. K. eens een blik slaan in den „Zoologischer Anzeiger“; daar vindt hij opstellen in alle genoemde talen; laat hij ter hand nemen het „Archiv für Zellforschung“ (München); hij zal daar afleveringen tegenkomen, die voort twee derden in 't Italiaansch zijn geschreven. Het zoo pas uitgekomen zeven en zestigste deel van 't „Tijdschrift voor Entomologie“, uitgegeven door de Nederlandsche Entomologische vereeniging, onder redactie van Dr. J. Th. Oudemans, Prof. Dr. J. C. H. de Meyere en Dr. A. C. Oudemans, bevat zestien bijdragen van bekende binnen- en buitenlandsche Entomologen. Van die zestien bijdragen is er geen enkele, ofschoon bedoeld Tijdschrift notabene gesubsidieerd wordt door den Staat der Nederlanden, in het Hollandsch geschreven. En zelfs de Fransen! De vorige week nog boden wij een Duitsch opstel van ca 20 bladz. druks aan een Parijsch wetenschappelijk tijdschrift aan, en wat werd ons door den redacteur geantwoord? „Je publierai, au plus vite, avec le plus grand plaisir, tout ce que vous voudrez bien me confier, dans la langue qui vous sera la plus familière.... Je me réjouis d'avoir un article de vous, en allemand, cela nous aidera enz. enz.“ Een Franschman weet waarachtig, wat hij aan het prestige van zijn nationale cultuur en zijne moedertaal verschuldigd is; wanneer hij desniettemin niet schroomt aan een Duitsch artikel in de kolommen van zijn tijdschrift plaatsruimte

te verleenen, dan kan ook een Nederlander zich daarbij neerleggen, wanneer Fransche of Duitsche opstellen in Nederlandsche tijdschriften verschijnen.

We zeiden boven, dat onze door den L. K. gelaakte artikelen juist de eerste beschrijving van nieuwe diersoorten tot inhoud hebben.

Neen, zal de L. K. zeggen, in nummer 6 en 7 v. h. Maandblad 1924 staat immers ook een geologisch opstel van den heer J. J. Pannekoek van Rheden: „Einige Notizen über die Terrassen im Mittel- und Nord-Limburg.

Wanneer de L. K. wil weten, waarom deze Nederlandsche geleerde de voorloopi-ge resultaten van zijn hoogst gewichtige onderzoekingen over het Maasdal benoorden Sittard in het Duitsch publiceert, terwijl hij de „Moeraskalkafzetting van Gulickshof bij Susteren" (Mbl. 1924, 58—60) in het Nederlandsch beschrijft, dan geven we hem den raad, den Haarlemmer geleerde zelf te vragen. Hij vrage ook Dr. P. Tesch, waarom hij zijn verhandeling „Der niederländische Boden und die Ablagerungen des Rheins und der Maas aus der jüngeren Tertiär- und der älteren Diluvialzeit" (notabene Nr. 1 van de Mededeelingen der Rijksopsporing van Delfstoffen!) in het Hoogduitsch geschreven heeft? Hij vrage W. A. J. M. van Waterschoot van der Gracht, waarom hij voor zijn: „The deeper geology of the Netherlands and adjacent regions, with special reference to the latest borings in the Netherlands, Belgium and Westfalia" de Engelsche taal heeft gebruikt? Hij vrage Dr. Jongmans van Heerlen, Dr. Klein van den Haag, waarom zij hun resp. „Anleitung zur Bestimmung von Karbonpflanzen, enz." en „Tektonische und stratigraphische Beobachtungen am Südwestrande des Limburgischen Kohlenreviers" niet in hun moedertaal schreven? Hij vergeet ook niet, een presentexemplaar van de 3 nummers van den L. K. 1924 bij te voegen, waarin zulk „misbruik", zulke „aanstellerij" enz. aan de kaak worden gesteld! Of ze dan niet gemerkt hebben, dat ze door hunne handelwijze „zich zelve bij vreemde culturen inlijfden"? Of hun „het Nederlandsch niet goed genoeg was" en of ze niets voelen voor de zelfstandigheid en onafhankelijkheid van de Nederlandsche wetenschap, „ook naar den vorm"? Wij zijn benieuwd, wat deze vooraanstaande Nederlandsche geleerden hem op zijne insinuaties zullen antwoorden. In het gunstigste geval — wij vreezen voor erger — zal hij ten antwoord krijgen: „Vriend, Gij zijt niet op de hoogte!

DE REDACTIE.

VERSLAG DER MAANDELIJSCHER VERGADERING VAN 3 DECEMBER L.L.

Aanwezig: Zr. Marg. Alacoque en Zr. Francisca Salesia, Jos. Cremers, H. Schmitz, J. Pag-

nier, C. Riotte, C. Blankevoort, Br. Bertrandus, Br. Theodorik, Br. Hyacinthus, Kortling, Wielders, W. de Backer, F. Eyck, Joh. v. d. Zwaan, E. Nijst, Aug. Kengen, P. Hens, Ch. Grabal, P. Peters, W. v. d. Meer, C. Claessens, L. Leysen, v. Rummelen, Faber, A. Kostermans, Maessen, Fr. Sonnevill, J. v. Mulken, J. Diederer, J. v. Aubel, F. Muller, P. Bouchoms, L. Grossier, F. Receveur, F. Paulussen, Kurris, G. H. Waage.

Even na zessen opent de Voorzitter met een woord van welkom de vergadering en accepteert met een geestig speechje onder dankzegging aan de heeren van Rummelen en Dr. Jongmans de door hen aangeboden collectie fossiele planten uit 't Carboon van Z.-Limburg.

Hierna verkrijgt de heer P. Hens 't woord tot 't houden van zijn aangekondigde voordracht over: Het trekken der vogels.

Spreker begint met een historisch overzicht der onderzoekingen en theorieën omtrent dit hoogst belangwekkende verschijnsel in de vogelwereld en wel van af Aristoteles' tijd tot heden.

Was tot het einde der 19de eeuw de wetenschap omtrent dit vraagstuk geheel gebaseerd op waarnemingen der trekvogels zonder meer, een nieuwe periode brak aan bij het systematisch en op groote schaal merken der trekvogels door middel van genummerde aluminiumringen. Hierdoor verkreeg men zekerheid omtrent de trekrichting en den trektijd en duur, omtrent de landen waarover getrokken werd en de plaatsen alwaar de trekvogels overwinterden enz. enz.

Spr. vermeldt een groot aantal resultaten door dit experiment met vele trekvogels verkregen. Van vele soorten kunnen de verschillende trekwegen, dank zij het ringexperiment, reeds zeer nauwkeurig worden aangegeven.

Ten slotte behandelt spr. nog den trek van vele soorten afzonderlijk, waarbij hij van ieder hunner een opgezet exemplaar demonstreert uit de zeer fraaie vogelcollectie, bijeengebracht en geprepareerd door den Zeereerw. Heer H. Nillesen.

Resumeerende geeft hij de verschillende meeningen en opvattingen, welke door de tegenwoordige deskundigen worden gehuldigd ten opzichte van het ontstaan en wezen van den trek, omtrent zijn richting in Europa, omtrent de snelheid, hoogte, de verschillende trekbanen, den invloed van weer en wind, luchtdruk enz.

Na afloop wordt omtrent de snelheid der vogelvlucht en den invloed van den luchtdruk daarop, met spr. van gedachte gewisseld door den Zeereerw. Pater H. Schmitz S. J. en den Heer G. H. Waage.

Te ongeveer half negen sloot de Voorzitter de vergadering, na een hartelijk woord van dank aan den spreker voor de door alle aanwezigen met veel belangstelling gevolgde voordracht.